

Samo su Tita i Radića Zagrepčani otpratili na vječni počinak u većem broju od njega, a sin mu je također pilot stradao na Bleiburgu. Svugdje i uvijek u prvom redu, s rukoljubom i pljeskom oduševljenja

IME ZA VJEČNOST, NO SVAKO MALO MORAMO GA VADITI IZ ZABORAVA i zbog dr. sc. Jure Radić, a i Željka Keruma koji su se pokušali domoći imetka - srušio je Vlajčak i dimnjak tvornice na kojem je ponosito stajalo desetljećima ime PENKALA!

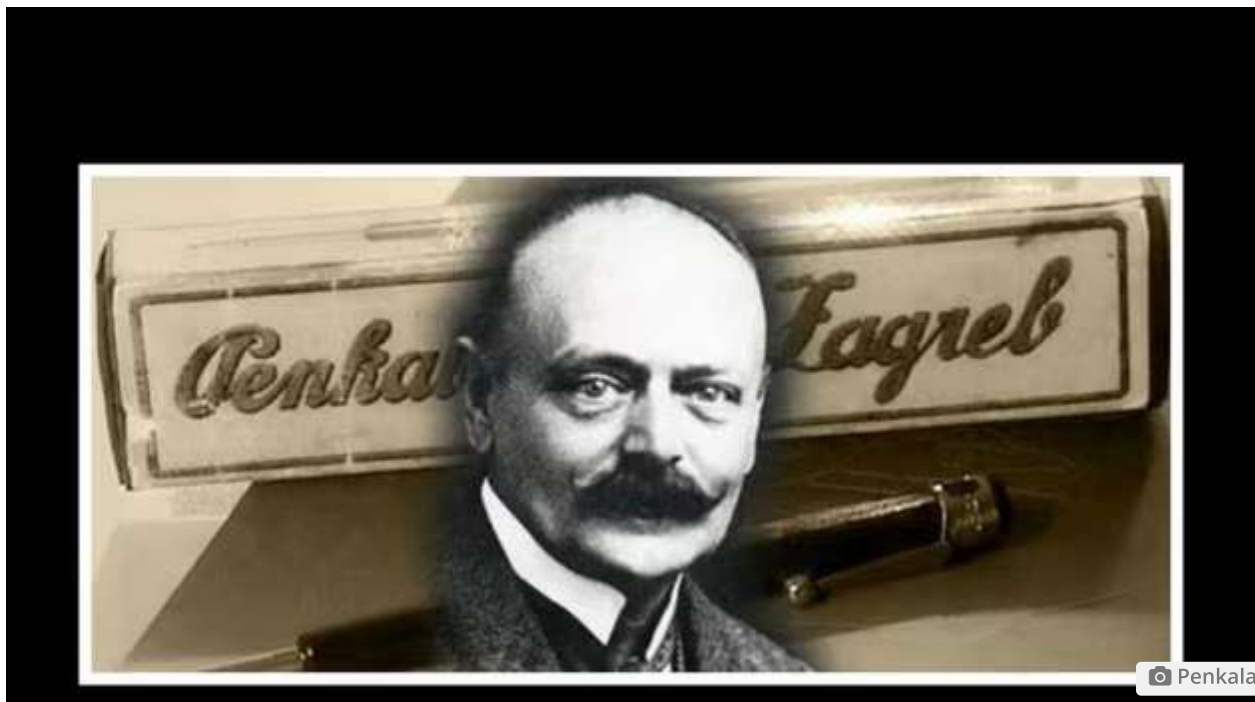
Što god je Slavoljub Eduard Penkala zaradio, ulagao je u svoje nove izume, trgovci i partneri su ga iskorištavali i dao im je na to pravo, no naravno, vodeći računa da zbog toga ne zakida obitelj.

Njegovu su tvornicu 1947. preimenovali u Tvornicu trikotaže Nada Dimić, u čast partizanske heroine.

Ovog genijalca prerijetko se sjetimo, a pretvorio je Zagreb iz austrougarske vukojebine u respektabilno industrijsko, kulturno i društveno središte.

Bio je iznimno tih, skroman i uljudan čovjek, nizak, s „crnim, gustim brkom, uvijek sa šeširom na glavi i štapom u ruci. Gablecovao je u Lovačkom rogu jetrice s kriglom Zagrebačke pive, popio „kapuciner“ u obližnjoj, tada i najljepšoj, zagrebačkoj kavani Corso...

Novohrvatski bogataši, među njima i dr. sc. Jure Radić, i Željko Kerum, koji je s bagerima ušao u tvornicu i srušio povijesni dimnjak iz 1922. na kojem je pisalo Penkalino ime. Postoji dostojanstvo jednog naroda, kulturni identitet, postoji ponos koji se ne može prodavati. Civilizirano društvo to ne smije dozvoliti, jer ako ostane bez svoje povijesti, onda će biti – kao da nije ni postojalo!

POGLEDAJTE SVE FOTOGRAFIJE (16)

11. 9. 2025

XI. I POSLJEDNJI NASTAVAK: PENKALA, ZABORAVLJENI GENIJ

Napisala, istražila i osmislila: Anđelka Mustapić

Ulazeći početkom 1900. iz Zagrebačkog kolodvora u Grad, vizura koju su ugledali mladi bračni par, **Emilija i Eduard Penkala**, bila je impresivna, kao što je i danas.

I to usprkos debelim slojevima čađi nataložene na proteklo vrijeme, što je, čak doslovno, karakteristično i za njihove živote. Došli su s privatnim ljudskim ambicijama, da ostvare sretan život i svoje potomstvo. I uspjeli su. I ne samo kao ljudi, znalci, genijalci..., već i kao roditelji trojice sinova: **Eduarda, Ivana i Krunoslava** te kćerke **Thee**.

Prvorođenac je postao ugledni nizozemski novinar, gdje je i sahranjen, srednji sin Ivan nastavio je tamo gdje mu je otac stao, postao je pilot i u Drugom svjetskom ratu nastradao na Bleiburgu...

..., a tijekom njegovog kratkog života prijatelji su ga zafrkavali da je sin „oca aviona“, najmlađi Krunoslav „potegao“ je, čini se, najviše očevih izumiteljskih darova kao građevinski konstruktor, a kćer Thea se nakon završene, tada uobičajene „ženske škole“ za dobre domaćice-gospođe, i nakon propalog raka u Rijeci, po drugi put udala u Münchenu, gdje je i sahranjena.

Njezin unuk, jedini Penkalin izravni rod, živi i danas u tom gradu kao arhitekt, živo se sjeća bake, ali o slavnom pradjedi vrlo malo zna.

Društveni status violonistice Emilije i ing. organske kemije Eduarda Penkale, kasnije samonazvanog Slavoljub, bio je na vrhu tadašnjih pozicija: svugdje i uvijek u prvom redu, s rukoljubom i pljeskom oduševljenja. Sugrađani su bili svjesni Penkalinog značenja, i preponosni na njegovu „ulogu“ izumitelja svjetskog značenja, suvlasnika Tvornice Penkala, u kojoj je radilo 800 zadovoljnih radnika, slične tvornice u Berlinu u kojoj je radilo 300 radnika, lepglavskog pogona za izradu drvene galanterije, tj. upijača za tintu, ravnala, kutija za pakiranje penkala...

USKOK u Penkalinoj unosnoj tvornici

Kemijski pogon Elevator, koji je Penkala otvorio sa suprugom Emilijom 1916. u nekadanjoj Tvornici Badel, u kojoj je nota bene danas smješten USKOK, bio je financijski, možda, najisplativiji za obitelj, koja je živjela malo raskošnije od uobičajenog svijeta. Isprva, u građanskom stanu na današnjem Trgu kralja Tomislava 17, a kasnije u vili na Jelenovac 16, od koje više ne postoje ni temelji.

Sve u svemu, materijalne prilike obitelji Penkala bile su ispod svih zamislivih kriterija, s obzirom na prihode koje su ostvarivale tvornice, čiji je bio suvlasnik i koje su proizvodile jedino njegove patente, odnosno izume.

Prvo, ugovor koji je potpisao s braćom Moster bio je vrlo nepovoljan za njega, jer su braća Moster, trgovci, ulagali u gradnju objekata u kojima se proizvodilo ono što je Penkala „smislio“ i, drugo, što god je Penkala zaradio, ulagao je u svoje nove izume, naravno, vodeći računa da zbog toga ne zakida obitelj. Inače, bio je iznimno tih, skroman i uljudan čovjek, nizak, s „crnim, gustim brkom, uvijek sa šeširom na glavi i štapom u ruci. Gablecovao je u Lovačkom rogu jetrice s kriglom Zagrebačke pive, popio „kapuciner“ u obližnjoj, tada i najljepšoj, zagrebačkoj kavani Corso... Prijepodne mu je bilo rezervirano za tvornicu i tzv. obični svijet, a društvena događanja za druženja s uglednim intelektualcima, kojima je po svom svestranom obrazovanju pripadao, umjetnicima, gradonačelnicima, liječnicima...

Kao tvorac penkale ostavio svoje ime za vječnost“.

Sve do anonse koju je Emilija objavila u Obzoru kojom saopćava javnosti „prežalosnu vijest da je dne 5. veljače 1922. u 8 1/2 nakon kratke bolesti primivši sv. otajstva u 50-oj godini života svoga blago u Gospodinu preminuo gospodin Eduard Penkala, ing. kemije i financijski tehnički nadzornik...”

Eduard Slivoljub Penkala umro je u zagrebačkoj Traumatološkoj bolnici od posljedica upale pluća, koju je dobio na službenom putu u Apatinu, gdje je pregledavao tadanju pivovaru. No ako je „Sunce slava mrtvih“, kako je tvrdio veliki Balzac, Penkalu će obasjavati dovijeka. Jer je po sudu Izidora Kršnjavija, koji je 7. veljače održao na Mirogoju posmrtni govor pred 10.000 istinski ožalošćenih Zagrepčana, svjesnih što je pokojni Penkala sve dao Zagrebu i koliko je zadužio svijet te da je, kako je to naglasio Kršnjavi, „kao tvorac penkale ostavio svoje ime za vječnost“.

Penkalino ime i danas je poznato diljem svijeta...

..., ali uglavnom zbog izuma koji predstavlja hrvatsku i svjetsku kulturnu baštinu. Ali da ono podrazumijeva 80-ak patenata, konkretno proizvedenih, i barem pet svjetskih, koji se i danas proizvode u golemim svjetskim industrijama, prije svega, mehaničke olovke, koja predstavlja sami početak modernog pisaćeg pribora, da je idejni i financijski suvlasnik prve svjetske i najveće industrije pisaćeg pribora..., gotovo je nepoznata činjenica. Likvidirana je 1947. i preimenovana u **Tvornicu trikotaže Nada Dimić**, u čast partizanske heroine.

Danas popularno zvana Tvornica Penkala predstavlja ruglo u središtu hrvatske metropole. Pretposljednji put kada smo je vidjeli iznutra, za vrijeme socijalističkog direktora, bila je sva u koži, od tapeciranih vrata, kožnih podložaka na stolovima do raznih fotelja...

Direktor je, naravno, na račun tvornice, imao kod kuće kuharicu, guvernantu i vrtlaricu... Posljednji put smo je snimili TV-kamerom,

svu zaraslu u korov i krcatu otpadom koji su u njoj odlagali okolni stanovnici, a neki ga čak i dovozili, kao da je to javno smetlište.

U Hrvatskoj državi tvornica je prepuštena organiziranom devastiranju, kako bi joj se umanjila vrijednost, pa je postala i prenočište i sklonište beskućnika. Trgovali su s njom („ispod stola“, op. A.M.) i preprodavali je razni poznati novohrvatski bogataši, među njima i **dr. sc. Jure Radić**, i **Željko Kerum**, koji je s bagerima ušao u tvornicu i srušio povijesni dimnjak iz 1922. na kojem je pisalo Penkalino ime.

Danas je novi vlasnik prodaje za pet milijuna eura, a grad i država šute, iako bi, pravno, morali zaštititi svoj prvorazredni kulturni i industrijski spomenik kulture.

Postoji dostojanstvo jednog naroda, kulturni identitet, postoji ponos koji se ne može prodavati. Civilizirano društvo to ne smije dozvoliti, jer ako ostane bez svoje povijesti, onda će biti – kao da nije ni postojalo!

Napomena:

Autorica zabranjuje da se bilo koja činjenica iz serijala objavljuje bez njezine suglasnosti i suglasnosti portala Start News, pogotovo zato što je 1996. otkupila pravo na afirmaciju, pisanu i televizijsku, života i djela slavnog izumitelja Eduarda Slavoljuba Penkale od njegovog sina ing. Krunoslava Penkale.

Tagovi:

11. NASTAVAK

PENKALA

SLAVOLJUB EDUARD PENKALA

Pročitajte i ovo:

Tajna svih njegovih tajni je izum Pelikan nalivepera model 100! I s njime je proslavio u svijetu Zagreb i Hrvatsku kao „Domovinu penkale“, a bez njegove klipse nema ni dobre "pisalice"

Slavoljub Penkala prvi je objavio "smrt gamadi", a Krepax je bilo službeno ime tamanitelja komaraca, žohara, buba, gnjida, uši, insekata...

Poljak Eduard uzeo je hrvatsko ime Slavoljub iz poštovanja prema Zagrebu i novoj mu domovini u koju se tako jako zaljubio

PRETPLATITE SE NA START MAGAZIN

Najpopularnije

Darija Aslamova budi ponosna, Robert Valdec bio je NOVINARČINA, ljudina, čovjek, profesionalac i ono najvažnije, tvoj suprug - zbogom Robi

Nekad metla i krpa, danas mobitel i ekrani! 3 vještine koje su djeca u Jugoslaviji savladala, a današnja djeca više ne znaju

Bastardi, fačuki i kopilad na 4 kotača su sve samo ne neželjeni, sve prednosti auta s više pogona, vodič za izbor hibridne tehnologije obzirom na troškove

Nevjerojatno što je Čeh stavio na svoj balkon. Fotografija zgrade koja je postala viralna na društvenim mrežama

Startnews.hr

Impressum

Opći uvjeti korištenja

O kolačićima

Pretplata

START NEWS d.o.o.

